

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від _____ 2008 р. N ____

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України

_____ 2008 р. за N _____

ПОЛОЖЕННЯ ПРО РОЗРАХУНКОВО-КЛІРИНГОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЗА ДОГОВОРАМИ ЩОДО ПОХІДНИХ (ДЕРИВАТИВІВ)

Це Положення розроблено відповідно до статей 3 та 8 Закону України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні", статей 20 та 26 Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок", Законів України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні", "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом" та інших нормативно-правових актів України.

Це Положення визначає основні функції бірж та правила здійснення операцій при виконанні ними зберігання та обслуговування обігу похідних на рахунках у похідних та операцій емітента щодо випущених ним похідних, порядок взаємодії біржі, учасників біржових торгів та власників похідних, вимоги до складання облікового реєстру власників похідних, вимоги до здійснення та суміщення діяльності щодо клірингу та розрахунків за договорами щодо похідних

Розділ І. Визначення термінів та понять

1. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

активи - глобальні сертифікати похідних, а також записи на рахунках у похідних учасників біржових торгів на біржі.

безумовна операція з управління рахунком у похідних - списання, зарахування або переказ похідних на рахунку у похідних власника без його розпорядження під час проведення емітентом операцій з похідними, а також у зв'язку із зміною дієздатності (обмеження дієздатності або визнання особи недієздатною), внаслідок передачі похідних у спадщину та в інших випадках, які передбачені законодавством;

біржа – фондова, товарна, аграрна чи інша біржа, яка створена відповідно до чинного законодавства та має право з надання послуг щодо організації торгівлі похідними на підставі відповідної ліцензії;

внутрішньодержавна платіжна система - платіжна система, в якій платіжна організація є резидентом та яка здійснює свою діяльність і забезпечує проведення переказу коштів виключно в межах України.

дата обліку - дата, що призначається уповноваженим органом управління емітента за станом на яку біржі необхідно скласти обліковий реєстр власників похідних. У разі складання реєстру у паперовій формі він має бути з прошитими та пронумерованими сторінками, засвідчений підписами посадових осіб та скріплений печаткою біржі;

депонування похідних - передача емітентом похідних глобального сертифіката до біржі для здійснення біржею облікової та розрахунково-клірингової діяльності щодо похідних (деривативів);

звірка - операція біржі щодо виявлення збігів відповідних реквізитів повідомлень про переказ грошових коштів (далі – коштів) та відомості сквитованих та затверджених розпоряджень на переказ похідних;

ініціатор операції щодо обліку похідних - особа, за розпорядженням чи іншою вимогою якої в системі обліку біржі щодо похідних виконуються облікові операції щодо похідних. Ініціатором операції щодо обліку похідних може бути власник, керуючий рахунком у цінних паперах, уповноважена особа, біржа, учасник біржових торгів, [органи державної влади у межах їх повноважень];

квитування - операція біржі щодо встановлення збігів відповідних реквізитів розпорядження на поставку похідних власника-постачальника та розпорядження на одержання похідних власника-одержувача, яка здійснюється методом порівняння реквізитів зустрічних розпоряджень;

керуючий рахунком у похідних (далі - керуючий рахунком) - статус, який на біржі набуває учасник біржових торгів, якому власником похідних надані повноваження щодо управління його рахунком у похідних, або учасник біржових торгів якому емітентом надані повноваження щодо управління його рахунком у похідних (андеррайтер), [або суб'єкт управління об'єктами державної власності, який відповідно до законодавства виконує функції з управління цінними паперами, що є об'єктами державної власності];

клієнт біржі – учасник біржових торгів, що є власником похідних або керуючим рахунком власника похідних, або власник похідних, що відкрив рахунок у похідних на біржі;

міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (код цінних паперів) - номер (код), який дозволяє однозначно ідентифікувати цінний папір або інший фінансовий інструмент та присвоєння якого передбачено законами України;

облікові операції похідних - сукупність дій біржі щодо здійснення нею зберігання на обслуговування обігу похідних на рахунках у похідних та операцій емітента щодо випущення ним похідних;

обліковий реєстр власників похідних - складений біржею на дату обліку перелік власників похідних певного випуску із зазначенням інформації про власників похідних, про кількість похідних, належних кожному власнику, та фактів обтяження цих похідних зобов'язаннями;

облік похідних - облік похідних на рахунках у похідних власників похідних на біржі або облік на рахунках у похідних, що здійснює біржа для емітентів, і який передбачає облік похідних на рахунках у похідних, на яких відображається набуття та передання права власності на похідні, обмеження щодо передання права власності на похідні, переміщення похідних;

обтяження похідних зобов'язаннями - будь-які обмеження щодо володіння, користування чи розпорядження похідними, пов'язані з умовами успадкування, [застави], рішеннями суду та в інших випадках, які передбачені законодавством України;

операційний день біржі - визначений внутрішніми документами біржі строк її роботи, протягом якого вона провадить операції щодо обліку похідних та розрахунково-клірингової операції за договорами щодо похідних;

операція з похідними - дія учасника ринку цінних паперів щодо похідних, яка призводить до зміни власника або передачі хоча б однієї з правомочностей власника;

операції емітента щодо випущених ним похідних - розміщення, викуп, анулювання, та інші операції відповідно до законодавства;

платіжна організація - юридична особа, яка визначає правила роботи платіжної системи, а також виконує інші функції щодо забезпечення діяльності платіжної системи та несе відповідальність відповідно до закону та договору;

платіжна система - платіжна організація, члени платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу коштів. Проведення переказу коштів є обов'язковою функцією, що має виконувати платіжна система;

розміщення похідних - відчуження похідних емітентом (андеррайтером) шляхом укладення цивільно-правового договору з першим власником;

розпорядження (наказ) (далі - розпорядження) - документ, що містить вимогу до біржі виконати одну чи декілька взаємопов'язаних операцій щодо обліку похідних;

розпорядник рахунку в похідних - статус, який на біржі набуває фізична особа, яка має повноваження підписувати розпорядження на виконання операцій щодо обліку похідних, або іншим чином, передбаченим внутрішніми документами біржі або договорами між біржею та власником або емітентом, надавати вимогу щодо виконання операцій в системі обліку похідних біржі;

розрахунково-клірингова операція - сукупність дій біржі щодо здійснення нею розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних згідно з вимогами цього Положення;

сквитовані розпорядження - зустрічні розпорядження на поставку похідних та розпорядження на одержання похідних, щодо яких установлено збіг відповідних реквізитів;

транзитний рахунок - це узагальнений рахунок учасника біржових торгів, який відкривається на біржі окремо за кожним учасником біржових торгів відповідно до внутрішніх документів біржі для обліку похідних, зарезервованих власниками цих похідних, що обслуговуються цим учасником біржових торгів, для продажу на біржі та похідних, придбаних на біржі учасниками біржових торгів на користь осіб, яким на біржі відкриті рахунки в похідних, до їх переказу на ці рахунки. При цьому при укладанні учасником біржових торгів договорів щодо обліку похідних з декількома біржами транзитні рахунки відкриваються окремо за кожною біржею;

уповноважена особа - особа, якій власником похідних на підставі визначеного законодавством правочину надані певні повноваження щодо здійснення окремих дій за його рахунком у похідних.

Розділ II. Загальні положення

1. Біржі здійснюють облікову діяльність щодо похідних та розрахунково-клірингову діяльність за договором щодо похідних відповідно до вимог цього Положення, інших нормативно-правових, які застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених відповідними законами України.

2. Для здійснення розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних біржа повинна одержати ліцензію Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльності з організації торгівлі та фондового ринку та зареєструвати правила біржі, в яких повинні бути враховані особливості, встановлені цим положенням.

3. Для здійснення біржею розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних ці похідні повинні обліковуватися в цій біржі на рахунках у похідних їх власників.

4. Розрахунки за договорами щодо похідних здійснюються біржею на підставі інформації щодо укладених на цій біржі договорів щодо похідних.

5. Договори, укладені на біржі, виконуються виключно за принципом "поставка проти оплати", який реалізується, зокрема, шляхом попереднього резервування активів (похідних і коштів) для забезпечення виконання договорів щодо похідних, укладених на біржі, або в порядку, установленому розділом IX цього Положення.

6. Право власності на похідні переходить до власника-одержувача з моменту зарахування цих похідних на його рахунок у похідних на біржі. Не допускається зарахування похідних на рахунок у похідних нового власника без проведення їх списання (або переказу) з рахунку в похідних попереднього власника.

7. Забороняється взаємозалік замовлень власників похідних з обслуговування їх договорів з купівлі-продажу похідних, що обліковуються на біржі, між власниками похідних, що обслуговуються у одного учасника біржових торгів, а також кліринг та розрахунки за такими договорами без проведення на відповідних рахунках та/або укладання кожного з цих договорів на біржі.

8. Кожна операція з похідними, що обліковуються на біржі, яка призводить до змін облікових даних у системі обліку похідних на біржі, повинна здійснюватися на відповідних рахунках власників, відкритих на біржі.

9. За договорами та/або операціями щодо похідних, які укладаються та/або обліковуються на біржі, виписку з рахунку в похідних, яка є підтвердженням прав власності на похідні, учасники біржових торгів та власники похідних (керуючі рахунками) **після одержання довідки про стан рахунку в похідних, наданої учаснику біржових торгів цією біржею**. Порядок видачі виписки з рахунку в похідних визначається в договорі про відкриття рахунку в похідних.

10. Розрахунки стосовно операцій емітента з розміщення похідних та операцій емітента щодо випущених ним похідних здійснює біржа, яка уклала з цим емітентом договір про обслуговування випуску похідних, відповідно до вимог цього Положення та інших нормативно-правових актів ДКЦПФР.

11. Біржа для забезпечення виконання укладених на цій біржі договорів щодо похідних повинна передбачити в договорах з учасниками біржових торгів **можливість**

12. Учасники біржових торгів, для забезпечення виконання укладених на біржі договорів щодо похідних укладають договір про кліринг та розрахунки за договорами щодо похідних з біржею.

13. Учасники біржових торгів для здійснення переказу коштів за розрахунково-кліринговими операціями щодо похідних зобов'язаний користуватися послугами (відкрити рахунок) платіжної системи, з якою біржа уклала договір про надання інформації та умови переказу коштів за договорами щодо похідних.

14. Платіжна організація надає послуги **біржі** для здійснення переказу за розрахунково-кліринговими операціями щодо похідних на підставі договору про грошові розрахунки за операціями щодо похідних.

Переказ коштів за договорами щодо похідних, що укладені на біржі, та переказ коштів за операціями емітента щодо випущених ним похідних проводяться в платіжній системі за розпорядженнями біржі.

15. Договір про кліринг та розрахунки за договорами щодо похідних та регламент здійснення розрахунково-клірингової діяльності можуть містити перелік санкцій, які відповідно до законодавства можуть бути застосовані щодо учасника біржових торгів, який не здійснив погашення зобов'язань за договорами щодо похідних протягом строку, визначеного регламентом біржі та відповідними договорами.

16. ДКЦПФР має право на зупинення біржею облікових операцій щодо похідних та розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних на підставі відповідного рішення ДКЦПФР, прийнятого за поданням державного представника на фондовій біржі.

Розділ III. Перелік похідних, щодо яких здійснюється облікова та розрахунково-клірингова діяльність і які допущені до обслуговування

1. Біржі здійснюють облікову та розрахунково-клірингову діяльність за договорами щодо похідних стосовно похідних цінних паперів та строкових контрактів. Облікову та розрахунково-клірингову діяльність щодо похідних цінних паперів можуть здійснювати виключно фондової біржі.

2. Біржі здійснюють облікову та розрахунково-клірингову діяльність за договорами щодо похідних тільки стосовно тих похідних, яким Національним депозитарієм України призначений код цінних паперів відповідно до міжнародного стандарту ISO 6166 Цінні папери - Міжнародна система нумерування для ідентифікації цінних паперів.

3. Похідні іноземних емітентів обслуговуються на біржі тільки за умови їх реєстрації у порядку, передбаченому законодавством України.

4. Особливості обслуговування операцій нерезидентів на біржах щодо обліку похідних встановлюються законодавством.

5. Біржам забороняється здійснювати діяльність щодо обліку похідних, якщо їх випуск не оформлений глобальним сертифікатом із обов'язковим його розміщенням на Біржі.

Розділ IV. Основні функції бірж щодо облікових операцій з похідними

1. Біржі для здійснення діяльності щодо обліку похідних виконують такі функції:

- зберігання похідних;
- обслуговування обігу похідних на рахунках у похідних;
- обслуговування операцій емітента щодо випущених ним похідних.
- кліринг та розрахунки за договорами щодо похідних.

Біржі також виконують такі операції щодо похідних:

- приймання глобальних сертифікатів похідних;
- зберігання глобальних сертифікатів похідних;
- інвентаризація глобальних сертифікатів похідних.

2. Для виконання функції зберігання та обслуговування обігу похідних на рахунках у похідних біржі здійснюють такі операції:

- адміністративні операції;
- облікові операції;
- інформаційні операції.

2.1. Адміністративні операції - операції з відкриття рахунків у похідних, внесення змін до анкети рахунку, закриття рахунків у похідних та інших змін, не пов'язаних зі зміною залишків похідних на рахунках у похідних.

2.2. Облікові операції - операції з ведення рахунків у похідних та відображення операцій з похідними, наслідком яких є зміна кількості похідних на рахунках у похідних, встановлення або зняття обмежень щодо їх обігу, а також зміна місця зберігання (знаходження) похідних. До облікових операцій бірж належать операції зарахування, списання, переказу, переміщення похідних.

2.3. Інформаційні операції - операції, наслідком яких є видача виписок і довідок з рахунку у похідних та іншої інформації щодо операцій власників рахунків у похідних за запитами власників та інших осіб згідно з їх повноваженнями на отримання такої інформації.

До інформаційних операцій біржі належать операції з підготовки та видачі:

- виписок або довідок з рахунку у похідних;
- інформаційних довідок;
- інформації щодо операцій емітента
- довідково-аналітичних матеріалів, що характеризують ринок похідних.

2.4. Біржа повинна вести облік належних власнику похідних відокремлено від обліку похідних, що належать іншим власникам.

2.5. Біржа зобов'язана вести облік належних власнику похідних відокремлено від обліку похідних, що знаходяться у власності біржі.

2.6. Заборонено включення похідних, що обліковуються на рахунках у похідних власників похідних, до складу майна біржі.

2.7. На похідні власників похідних, крім похідних, що належать біржі, не можуть накладатися обмеження в обігу за зобов'язаннями цієї біржі.

2.8. При проведенні обліку похідних біржа постійно повинна забезпечувати дотримання облікового балансу між обсягом розміщених похідних та розподілом похідних між власниками похідних.

3. Відкриття та ведення для емітентів рахунків у похідних здійснює виключно біржа.

4. Для обслуговування операцій емітента щодо випущених ним похідних біржі виконують операції щодо обліку похідних, наслідками яких є відображення на рахунках у похідних таких операцій емітента щодо випущених ним похідних:

викуп - придбання емітентом випущених ним похідних для їх подальшого перепродажу, або анулювання;

анулювання - сукупність дій емітента щодо припинення дії всіх прав, що надають похідні;

інші операції, що можуть бути віднесені відповідно до законодавства до функції обслуговування операцій емітента щодо випущених ним похідних.

5. Обслуговування операцій емітента щодо випущених ним похідних біржа здійснює згідно з вимогами законодавства відповідно до розпоряджень емітента похідних та відповідних документів або їх копій, засвідчених в установленому законодавством порядку, які підтверджують наявність підстав для здійснення операцій з похідними на рахунках у похідних.

6. При здійсненні діяльності щодо обліку похідних біржі надають також такі послуги: з впровадження, обслуговування та підтримки комп'ютеризованих систем обслуговування рахунків у похідних.

7. У межах визначених законодавством функцій біржі можуть здійснювати інші облікові операції щодо похідних, якщо вони віднесені законодавством до обліку похідних.

Розділ V. Вимоги до зберігання похідних

Біржі зберігають похідні колективним способом.

Загальна кількість похідних певного випуску, що обліковуються на рахунках у похідних власників похідних на біржі, повинна дорівнювати кількості, вказаній у глобальному сертифікаті цього випуску, який зберігається на біржі, що уклала з емітентом договір про обслуговування емісії похідних цього випуску.

Розділ VI. Вимоги до обслуговування обігу похідних на рахунках у похідних

Глава 1. Умови проведення біржею адміністративних операцій

1. Відкриття рахунку в похідних власнику похідних здійснюється біржею після укладання відповідного договору (договору про відкриття рахунку в похідних, договору про обслуговування емісії похідних).

1.1. Біржі зобов'язані ідентифікувати осіб, які відкривають рахунки в похідних, а також осіб, що мають повноваження діяти від їх імені, у порядку, установленому законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами ДКЦПФР.

Ідентифікація біржею або учасником біржових торгів особи не є обов'язковою, якщо вона вже була раніше ідентифікована відповідно до вимог законодавства

України, яке регулює відносини у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

1.2. У випадках, передбачених цим Положенням, до біржі замість оригіналів документів можуть подаватися їх копії. При поданні копій документів, крім нотаріально завірених, мають бути пред'явлені їх оригінали або нотаріально завірени копії. Уповноважений спеціаліст біржі, що приймає документи, звіряє копію з оригіналом або нотаріально завіреною копією. У разі їх ідентичності копія документа засвідчується підписом цього спеціаліста та керівника біржі або уповноваженого ним іншого спеціаліста та печаткою біржі як така, що відповідає оригіналу чи нотаріально завірений копії. Засвідчена таким чином копія документа залишається в цій біржі, а оригінал документа чи його нотаріально завірена копія повертається заявнику.

1.3. Усі документи, що подаються до біржі, які були видані чи оформлені на території іноземної держави, мають бути легалізовані в установленому порядку, якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, не передбачено інше. Ці документи можуть бути засвідчені згідно із законодавством країни його видачі, перекладені на українську мову (крім документів, викладених російською мовою) та легалізовані в консульській установі України або засвідчені в посольстві відповідної держави в Україні та легалізовані в Міністерстві закордонних справ України, або засвідчені шляхом проставлення апостиля, передбаченого Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, від 05.10.1961р. Копії цих документів мають бути нотаріально засвідченими.

1.4. Усі документи, що подаються до біржі для відкриття рахунку в похідних, мають зберігатися біржею протягом терміну існування відповідного рахунку в похідних та протягом п'яти років з дати його закриття.

2. Відкриття рахунку в похідних здійснюється біржею шляхом присвоєння облікового коду рахунку в похідних.

Біржі не можуть використовувати облікові коди рахунків у цінних паперах, які вже використовувалися біржею, повторно відкривати раніше закриті рахунки в похідних або повторно використовувати облікові коди рахунків у похідних після їх закриття.

Відкриття рахунку у похідних не обов'язково супроводжується зарахуванням на нього похідних.

2.1. На одній біржі власник похідних може відкрити тільки один рахунок у похідних.

2.2. Власник похідних може передати власні повноваження щодо відкриття рахунку в похідних учаснику біржових торгів, що обслуговує цього власника чи інший особі, уповноваженій діяти від його імені на підставі визначеного законодавством правочину.

2.3. На підставах, визначених законодавством, власник похідних може передати власні повноваження з розпорядження похідними, що обліковуються на його рахунку у похідних, повноваження щодо здійснення прав, що впливають з похідних, керуючому рахунком. Керуючим рахунком в похідних може бути виключно учасник біржових торгів біржі, яка відкрила цей рахунок в похідних.

Власник не має права розділити повноваження по управлінню рахунком у похідних серед декількох керуючих рахунком. При цьому за кожним рахунком в похідних може бути визначений тільки один керуючий рахунком.

Повноваження керуючого рахунком (склад, зміст та час дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та власника щодо похідних власника) визначаються у довіреності, у договорі доручення, договорі комісії, договорі про управління цінними паперами, в інших цивільно-правових договорах.

Повноваження керуючого рахунком вважаються дійсними з моменту надання цих повноважень власником похідних та до моменту закінчення дії відповідного договору чи до письмового розпорядження власника про припинення (відміну) усіх чи окремих повноважень керуючого рахунком згідно з законодавством.

2.3.1. Якщо власник похідних призначає керуючого рахунком, біржі повинні бути подані такі документи:

оригінал(и) або належним чином засвідчена(і) копія(ї) документа(ів), що підтверджує(ють) повноваження керуючого рахунком;

документи, перелічені в підпункті 2.7 цього пункту, якщо керуючий рахунком є юридичною особою - резидентом, або в підпункті 2.9 цього пункту, якщо керуючий рахунком є юридичною особою - нерезидентом, за винятком заяви на відкриття рахунку в похідних.

2.3.2. Повноваження та умови набуття на біржі статусу керуючого рахунком, яким визначений орган приватизації, встановлюються Фондом державного майна України за погодженням з Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

2.4. Власник похідних, який не призначив керуючого рахунком, здійснює управління рахунком у похідних самостійно чи через надання певних повноважень на здійснення окремих дій іншій особі (уповноваженій особі) шляхом укладання відповідного правочину згідно із законодавством України. Уповноважена особа повинна надати біржі такі документи:

анкету уповноваженої особи, якщо надані їй повноваження пов'язані з виконанням біржею більше однієї операції щодо обліку похідних;

оригінал(и) або належним чином завірена(і) копія(ї) документа(ів), що підтверджує(ють) її повноваження (довіреність, договір доручення, договір комісії, інші цивільно-правові договори);

документи, перелічені в підпункті 2.7 цього пункту, якщо ця особа є юридичною особою - резидентом, або в підпункті 2.9 цього пункту, якщо ця особа є юридичною особою - нерезидентом, за винятком заяви на відкриття рахунку в похідних і анкети рахунку в похідних.

2.5. Повноваження батьків, піклувальників та опікунів неповнолітньої або недієздатної особи на строк їх дії визначаються на підставі документів, визначених законодавством.

2.6. Для обліку та зберігання похідних, що є об'єктами державної власності, рахунок у похідних на біржі відкривається на ім'я держави. Керуючим рахунком у цінних паперах держави є суб'єкт управління об'єктами державної власності, який відповідно до законодавства виконує функції з управління відповідними похідними (далі - суб'єкт управління).

Для відкриття рахунку в похідних на ім'я держави суб'єкт управління подає біржі:

заяву на відкриття рахунку в похідних;

анкету рахунку в похідних;

копію(ї) документа(ів), що відповідно до законодавства підтверджує(ють) повноваження суб'єкта управління;

документи щодо суб'єкта управління, передбачені в абзацах четвертому - десятому підпункту 2.7 цього пункту, якщо суб'єктом управління є юридична особа.

2.7. Для відкриття рахунку у похідних юридична особа - резидент подає біржі такі документи:

заяву на відкриття рахунку в похідних;

анкету рахунку в похідних;

копію свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи в органі, уповноваженому здійснювати державну реєстрацію, засвідчену нотаріально або органом, який видав свідоцтво про державну реєстрацію. У разі відкриття рахунків в похідних юридичним особам, які утримуються за рахунок бюджетів, цей документ не вимагається;

копію довідки про внесення юридичної особи до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (далі - ЄДРПОУ), засвідчену органом, що видав довідку, або нотаріально;

копію зареєстрованого установчого документа, засвідчену органом, який здійснив реєстрацію, або нотаріально. Положення юридичних осіб публічного права, які затверджуються розпорядчими актами Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, засвідчення не потребують. Юридичні особи публічного права, які діють на підставі законів, установчий документ не подають;

копії документів, що підтверджують призначення на посаду осіб, що мають право діяти від імені юридичної особи без довіреності;

оригінал або копію довіреності розпорядника рахунку в похідних, видану та підписану керівником юридичної особи і засвідчену печаткою цієї юридичної особи, якщо розпорядником рахунку не є керівник цієї юридичної особи;

оригінал або належним чином завірену копію документа, що містить інформацію щодо реквізитів банку, в якому відкрито поточний рахунок, та номер цього рахунку;

картку із зразками підписів розпорядників рахунку у похідних та відбитка печатки, затверджену керівником юридичної особи.

Документи, передбачені підпунктом 2.3.1, якщо юридична особа резидент не є учасником біржових торгів

2.8. Для відкриття рахунку в похідних фізична особа - резидент або нерезидент подає біржі:

заяву на відкриття рахунку в похідних;

анкету рахунку у похідних;

копію документа, виданого органом державної податкової служби, що засвідчує присвоєння фізичній особі ідентифікаційного номера платника податків (для

резидентів). Якщо фізична особа - резидент, яка через свої релігійні або інші переконання відмовляється від прийняття ідентифікаційного номера та офіційно повідомила про це відповідні державні органи і в паспорті якої зроблено відмітку про право здійснювати будь-які платежі без ідентифікаційного номера, то документ, що засвідчує присвоєння ідентифікаційного номера платника податків, не вимагається;

картку із зразком підпису розпорядника рахунку в похідних, яка підписана в присутності спеціаліста біржі або засвідчена нотаріально. У разі заповнення картки в присутності спеціаліста біржі зразок підпису розпорядника рахунку в похідних засвідчується підписами цього спеціаліста біржі, керівника облікового підрозділу біржі або уповноваженого ним іншого спеціаліста біржі та печаткою біржі;

документи, передбачені підпунктом 2.3.1.

Фізична особа - резидент або нерезидент також пред'являє свій паспорт або інший документ, що посвідчує особу відповідно до вимог законодавства.

2.9. Для відкриття рахунку у похідних юридична особа - нерезидент подає біржі такі документи:

заяву на відкриття рахунку в похідних;

анкету рахунку у похідних;

копію легалізованого витягу з торговельного, банківського або судового реєстру або реєстраційного посвідчення місцевого органу влади іноземної держави про реєстрацію юридичної особи;

копії легалізованих документів, що підтверджують повноваження осіб, які мають право діяти від імені юридичної особи без довіреності;

оригінал або копію довіреності розпорядника рахунку у похідних, видану та підписану керівником юридичної особи, якщо розпорядником рахунку не є керівник цієї юридичної особи;

оригінал або належним чином завірену копію документа, що містить інформацію щодо реквізитів банку, у якому відкрито поточний рахунок, та номер цього рахунку;

картку із зразками підписів розпорядників рахунку в похідних та відбитка печатки (у разі її наявності), засвідчену нотаріально.

2.10. Для обліку похідних, у відношенні яких здійснюється управління за договором про управління похідними (далі - договір про управління), відкрити на біржі рахунок у похідних юридичній або фізичній особі, що є установником управління, може управитель, з яким укладений цей договір.

Управитель у відношенні похідних, переданих йому в управління, протягом дії договору про управління є керуючим рахунком установника управління. Протягом дії цього договору чи до отримання від установника управління письмового розпорядження про припинення (відміну) усіх або певних повноважень управителя всі операції щодо переданих в управління цінних паперів здійснюються біржею виключно за розпорядженнями керуючого рахунком - управителя.

Керуючим рахунком установника управління може бути виключно учасник біржових торгів.

2.10.1. Від імені інвестиційного фонду договір про відкриття рахунку у похідних укладає інвестиційний керуючий такого фонду, за умови що він є учасником біржових торгів цієї біржі. Рахунок у похідних відкривається на ім'я інвестиційного фонду. Керуючим цим рахунком може бути тільки інвестиційний керуючий на строк своїх повноважень щодо управління цим інвестиційним фондом, що зазначається в договорі про управління інвестиційним фондом.

2.10.2. Договір про відкриття рахунку у похідних для обслуговування похідних взаємного фонду інвестиційної компанії укладається інвестиційною компанією. Рахунок у похідних відкривається на ім'я інвестиційної компанії. На ім'я інвестиційної компанії відкриваються окремі рахунки у похідних як для кожного взаємного фонду, так і самої інвестиційної компанії як торговця цінними паперами за умови, що ця інвестиційна компанія є учасником біржових торгів.

Похідні кожного взаємного фонду і самої інвестиційної компанії повинні обліковуватися біржею на цих рахунках у похідних окремо.

2.10.3. Для відкриття рахунку в похідних інвестиційному фонду інвестиційний керуючий подає біржі такі документи:

заяву на відкриття рахунку в похідних;

анкету рахунку в похідних;

копії свідоцтв про державну реєстрацію інвестиційного фонду та інвестиційного керуючого, засвідчені нотаріально або органом, який видав свідоцтва про державну реєстрацію;

копії довідок про внесення інвестиційного фонду та інвестиційного керуючого до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, засвідчені органом, що видав довідки, або нотаріально;

копії зареєстрованих установчих документів інвестиційного фонду та інвестиційного керуючого, засвідчені органом, який здійснив реєстрацію, або нотаріально;

копії документів, що підтверджують призначення на посаду осіб, що мають право діяти від імені інвестиційного фонду та інвестиційного керуючого без довіреності;

оригінал або копію довіреності розпорядника рахунку в похідних, видану та підписану керівником інвестиційного керуючого і засвідчену печаткою інвестиційного керуючого, якщо розпорядником рахунку не є керівник інвестиційного керуючого;

оригінал або належним чином завірену копію документа, що містить інформацію щодо реквізитів банку, у якому відкрито поточний рахунок інвестиційного фонду, та номер цього рахунку;

картку із зразками підписів розпорядників рахунку в цінних паперах та відбитка печатки інвестиційного керуючого, затверджену керівником інвестиційного керуючого;

копію договору з інвестиційним керуючим про управління інвестиційним фондом;

копію ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку - діяльності з торгівлі цінними паперами, виданої інвестиційному керуючому;

перелік засновників та інших афілійованих осіб інвестиційного фонду, засвідчений інвестиційним керуючим.

2.10.4. Для відкриття рахунку в похідних своєму взаємному фонду інвестиційна компанія подає біржі такі документи:

заяву на відкриття рахунку в похідних;

анкету рахунку в похідних;

копії свідоцтв про державну реєстрацію взаємного фонду та інвестиційної компанії, засвідчені нотаріально або органом, який видав свідоцтва про державну реєстрацію;

копії довідок про внесення взаємного фонду та інвестиційної компанії до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, засвідчені органом, що видав довідки, або нотаріально;

копію зареєстрованих установчих документів інвестиційної компанії, засвідчену органом, який здійснив реєстрацію, або нотаріально;

копії документів, що підтверджують призначення на посаду осіб, що мають право діяти від імені інвестиційної компанії без довіреності;

оригінал або копію довіреності розпорядника рахунку в цінних паперах, видану та підписану керівником інвестиційної компанії і засвідчену печаткою інвестиційної компанії, якщо розпорядником рахунку не є керівник інвестиційної компанії;

оригінал або належним чином завірену копію документа, що містить інформацію щодо реквізитів банку, у якому відкрито поточний рахунок взаємного фонду інвестиційної компанії, та номер цього рахунку;

картку із зразками підписів розпорядників рахунку в похідних та відбитка печатки інвестиційної компанії, затверджену керівником інвестиційної компанії;

копію положення про взаємний фонд.

2.11. Біржа відкриває на ім'я учасника біржових торгів один рахунок у похідних.

2.12. Біржа відкриває емітенту рахунок у похідних, на якому відокремлено в розрізі випусків похідних ведеться облік похідних, що підлягають розміщенню, анулюванню, а також викуплених емітентом з метою погашення чи наступного перепродажу, або анулювання.

2.13. Для відкриття рахунку в похідних учасники біржових торгів, емітенти, *[уповноважений на зберігання]* подають біржі такі документи:

заяву на відкриття рахунку в похідних;

анкету рахунку в похідних;

копію свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи в органі, уповноваженому здійснювати державну реєстрацію, засвідчену нотаріально або органом, який видав свідоцтво про державну реєстрацію;

копію довідки про внесення юридичної особи до ЄДРПОУ, засвідчену органом, що видав довідку, або нотаріально;

копію зареєстрованого установчого документа, засвідчену органом, який здійснив реєстрацію, або нотаріально;

копії документів, що підтверджують призначення на посаду осіб, що мають право діяти від імені юридичної особи без довіреності;

оригінал або копію довіреності розпорядника рахунку в похідних, видану та підписану керівником юридичної особи і засвідчену печаткою цієї юридичної особи, якщо розпорядником рахунку не є керівник цієї юридичної особи;

оригінал або належним чином завірену копію документа, що містить інформацію щодо реквізитів банку, у якому відкрито поточний рахунок, та номер цього рахунку;

картку із зразками підписів розпорядників рахунку в похідних та відбитка печатки юридичної особи, затверджену керівником юридичної особи;

2.14. Для обслуговування договорів щодо похідних, які укладаються на біржі, учасники біржових торгів відповідно до умов та вимог, встановлених цим Положенням можуть відкривати транзитні рахунки - узагальнені рахунки учасників біржових торгів, які відкриваються окремо за кожним учасником біржових торгів, а при укладанні учасником біржових торгів договорів з кількома біржами - і окремо за кожною біржею.

3. Анкета рахунку в похідних, анкета керуючого рахунку та анкета уповноваженої особи оформлюються згідно із зразками, затвердженими органом управління біржі відповідно до законодавства України. Реквізити зазначених анкет можуть бути доповнені за письмовим погодженням з клієнтом або керуючим рахунком чи уповноваженою особою в межах їх повноважень.

Внесення змін до відповідної анкети здійснюється на підставі:

розпорядження клієнта біржі;

оригіналів або належним чином засвідчених копій документів, які підтверджують відповідні зміни.

Якщо в анкеті рахунку в похідних змінюється інформація про розпорядника рахунку в похідних, до письмового розпорядження щодо внесення змін до анкети рахунку в похідних додається:

якщо розпорядник рахунку є представником юридичної особи резидента - картка із зразком підпису цього розпорядника рахунку в похідних та відбитка печатки юридичної особи, затверджена керівником юридичної особи;

якщо розпорядник рахунку є представником юридичної особи - нерезидента - картка із зразком підпису розпорядника рахунку в похідних та відбитка печатки (у разі її наявності), засвідчена нотаріально;

якщо розпорядником рахунку виступає фізична особа як представник депонента або депонент - фізична особа - картка із зразком підпису цього розпорядника рахунку в похідних, яка підписана в присутності спеціаліста біржі або засвідчена нотаріально.

4. Закриття рахунків у похідних здійснюється у порядку, передбаченому відповідним договором (договором про відкриття рахунку в похідних або договором про обслуговування емісії похідних).

Закриття рахунку в похідних відбувається за розпорядженням ініціатора операції щодо обліку похідних згідно з вимогами законодавства.

Рахунок у похідних не може бути закритий, якщо на ньому обліковуються похідні.

Глава 2. Вимоги до обслуговування операцій на рахунках у похідних

1. Обслуговування операцій з похідних на рахунках у похідних здійснюється біржею:

за розпорядженнями власників похідних чи уповноважених ними осіб. До розпоряджень, які подаються біржі, додаються документи або їх копії, засвідчені в установленому законодавством порядку, які підтверджують наявність підстав для проведення операцій щодо обліку похідних, подані згідно з підпунктом 1.2 пункту 1 глави 1 цього розділу;

унаслідок виконання безумовної операції з похідними відповідно до вимог законодавства на підставі відповідних документів або їх копій, засвідчених у встановленому законодавством порядку, які підтверджують наявність підстав для проведення облікових операцій щодо похідних, і поданих згідно з підпунктом 1.2 пункту 1 глави 1 цього розділу;

у разі укладення договорів щодо похідних на біржі - на підставі відомості сквитованих розпоряджень, що складена відповідно до договорів, укладених в установленому законодавством порядку, що має бути обумовлено в договорі про відкриття рахунку в похідних.

Право власності на похідні переходить до нового власника з моменту зарахування цих похідних на його рахунок у похідних на біржі. Не допускається зарахування похідних на рахунок у похідних нового власника без проведення їх списання (або переказу) з рахунку в похідних попереднього власника на біржі.

2. Розпорядження, якщо ініціатором операції щодо обліку виступає власник похідних або керуючий його рахунком чи його уповноважена особа, або власник похідних чи керуючий його рахунком, підписується розпорядником рахунку в похідних у відповідності до наданих йому повноважень.

Спосіб підтвердження достовірності підпису на розпорядженні обумовлюється відповідно до вимог законодавства у відповідному договорі (договорі про відкриття рахунку в похідних або договорі про обслуговування емісії похідних)

При прийманні розпоряджень біржа перевіряє їх на достовірність підписів на них.

3. Особливості складання розпоряджень та правила здійснення операцій щодо обліку похідних встановлюються внутрішніми документами біржі.

4. Документи від юридичних осіб повинні мати вихідний реєстраційний номер. Документи від органів державної влади до біржі подаються оформлені на бланках відповідних органів, підписуються відповідальною особою такого органу.

5. Біржа має право вимагати спеціального оформлення поданих документів (нотаріального посвідчення тощо), тільки якщо такі вимоги до оформлення документів встановлені законодавством.

6. Кожна операція щодо обліку похідних проводиться біржею на підставі документів, визначених пунктом 1 глави 2 цього розділу, і закінчується складанням звіту та/або інформаційного повідомлення про її виконання. Звітом про виконання операції щодо обліку похідних може бути виписка або довідка з рахунку в похідних, якщо це встановлено відповідним договором (договір про відкриття рахунку в похідних або договір про обслуговування емісії похідних).

Реквізитний склад розпоряджень та інформаційних повідомлень в обліковій системі біржі встановлюється відповідно до законодавства.

7. Розпорядження та відповідні документи, що підтверджують наявність підстав для здійснення біржею операцій щодо обліку похідних, повинні повністю розкривати зміст виконання операцій за рахунками в похідних та відповідати вимогам законодавства. Якщо розпорядження та документи не містять усіх необхідних даних для виконання операцій щодо обліку похідних, біржа має право вимагати надання необхідної інформації.

8. Біржа зобов'язана реєструвати всі розпорядження та документи або їх копії, засвідчені в установленому законодавством порядку, що підтверджують наявність підстав для здійснення операцій щодо обліку похідних, на момент їх отримання у хронологічному порядку, та гарантовано забезпечувати їх зберігання протягом п'яти років з дати їх отримання.

Біржа зобов'язана мати можливість підтвердження кожної операції щодо обліку похідних розпорядженнями та/або відповідними документами у вигляді паперового та/або електронного документа.

9. Порядок здійснення кожної операції щодо обліку похідних визначається внутрішніми документами біржі та може передбачати:

приймання розпорядження від ініціатора операції щодо обліку похідних та/або відповідних документів, що підтверджують правомірність здійснення цієї операції;

перевірку розпорядження на правильність складання та відповідність внутрішнім документам біржі і перевірку відповідних документів, які підтверджують наявність підстав для проведення операцій щодо обліку похідних (ці документи перевіряються на відповідність до інформації, наведеної у розпорядженні, до якого вони додаються, на відповідність їх оформлення вимогам законодавства);

у разі приймання розпорядження стосовно проведення облікової операції за договорами, що передбачають перехід прав власності на похідні, здійснення заходів відповідно до законодавства, яке регулює відносини у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом;

передавання при необхідності повідомлення про приймання розпорядження або про відмову у виконанні розпорядження ініціатору операції щодо обліку похідних.

здійснення відповідних дій щодо виконання розпорядження;

складання звіту про виконання розпорядження;

передавання звіту про виконання розпорядження ініціатору операції щодо обліку похідних;

отримання при необхідності повідомлення від ініціатора операції щодо обліку похідних про приймання ним звіту.

Біржа може відмовити в узятті до виконання розпорядження, зокрема, на таких підставах:

розпорядження не відповідає вимогам законодавства щодо його складання та внутрішнім документам біржі;

у розпорядженні кількість похідних, яка призначена для поставки, перевищує залишок на рахунку в похідних власника, скоригований на кількість похідних, призначених для поставки відповідно до раніше прийнятих, але ще не виконаних розпоряджень;

у розпорядженні на поставку похідних, що призначені для поставки, обмежені в обігу і операція щодо переходу прав власності в зв'язку з цим не може бути виконана;

укладення правочину щодо переходу прав власності на похідні без участі торговця цінними паперами (за винятком договорів дарування, спадкування та інших, передбачених законодавством);

надання розпорядження стосовно проведення облікової операції, що призводить до зміни кількості похідних на рахунках у похідних, у період дії обмежень на здійснення операцій із зазначеними у ньому похідних накладених судовим рішенням, рішенням ДКЦПФР про зупинення клірингу та укладання договорів купівлі-продажу похідних, зазначених у розпорядженні на поставку похідних.

10. Біржа зобов'язана вносити всі розпорядження в журнал розпоряджень, а інформацію про проведення та виконання операцій щодо обліку похідних - у журнал операцій. Біржа зобов'язана зберігати інформацію, унесена до журналу розпоряджень та журналу операцій, протягом п'яти років з моменту формування цієї інформації.

Реквізитний склад журналу розпоряджень та журналу операцій встановлюється внутрішніми документами Біржі відповідно до законодавства.

11. Для обліку прав власності на похідні та/або розрахунків за договорами щодо похідних учасники біржових торгів не мають права встановлювати кореспондентські відносини з іншими учасниками біржових торгів.

12. Наслідками виконання розпорядження щодо обслуговування обігу похідних на рахунках у похідних може бути зміна кількості похідних на рахунку в похідних, обмеження їх в обігу (блокування) або зняття таких обмежень (розблокування).

13. Безумовні операції з похідних здійснюються на підставі наданих біржі письмових документів, а саме:

виконавчих документів, визначених Законом України "Про виконавче провадження";

постанови уповноваженої особи ДКЦПФР про накладення санкції за правопорушення на ринку цінних паперів у вигляді зупинення розміщення (продажу) та обігу похідних;

свідоцтва про право на спадщину;

свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя;

документів, що посвідчують виконання операції емітента щодо випущених ним похідних (крім викупу похідних);

інших документів, визначених законодавством.

Безумовні операції щодо певної кількості похідних, що належать власнику (або власникам), можуть здійснюватися тільки біржею.

Якщо зазначені вище документи не містять усіх необхідних реквізитів для виконання безумовної операції та/або їх оформлення не відповідає вимогам законодавства, біржа має право вимагати надання необхідної інформації.

14. Зарахування - облікова операція, яка відображає уведення до системи обліку біржі визначеної кількості активів та збільшення кількості похідних на рахунку в похідних власника похідних на таку саму кількість.

Операція зарахування призводить до збільшення на однакову кількість похідних на активних і пасивних аналітичних рахунках обліку щодо похідних.

15. Списання - облікова операція, яка відображає виведення (вилучення) визначеної кількості похідних, за якими біржа здійснювала облік щодо похідних, та зменшення кількості похідних на рахунку в похідних власника похідних на таку саму кількість.

Операція списання призводить до зменшення на однакову кількість похідних на активних і пасивних аналітичних рахунках обліку щодо похідних.

17. Переказ - облікова операція, що відображає переведення похідних з рахунку в похідних одного власника похідних на рахунок у похідних іншого власника похідних або проведення операцій, пов'язаних з обмеженнями в обігу (блокуванням) або відміною обмежень в обігу (розблокуванням) похідних.

Операція переказу призводить до збільшення кількості похідних на одному пасивному аналітичному рахунку обліку щодо похідних та зменшення кількості похідних на іншому пасивному аналітичному рахунку обліку щодо похідних на однакову величину.

18. Проведенням облікової операції переказу похідних може здійснюватись операція щодо блокування (установлення обмежень щодо обігу) похідних на визначений строк та/або до настання певної події, пов'язаного, зокрема, з обтяженням їх зобов'язаннями, або операція щодо розблокування (зняття обмежень щодо обігу) похідних.

Ці операції переказу похідних не призводять до переходу права власності на похідних. При їх здійсненні певна кількість або всі похідні, що обліковуються на рахунку в похідних власника похідних, блокуються/розблоковуються на рахунку в похідних власника похідних шляхом здійснення відповідних облікових записів.

18.1. Операція щодо блокування/розблокування похідних, що обліковуються на рахунку в похідних клієнта, може здійснюватися за наслідком:

застави похідних;

виставлення похідних на продаж на біржі;

виконання договорів, гарантованих похідними;

виконання безумовної операції з похідними;

інших обмежень в обігу, передбачених законодавством України.

18.2. Безумовна операція щодо блокування всіх наявних у обліку біржі похідних окремого випуску окремого емітента на рахунках у похідних власника похідних та емітента може здійснюватися на підставі подання біржі таких документів:

постанови уповноваженої особи ДКЦПФР про накладення санкції за правопорушення на ринку цінних паперів у вигляді зупинення розміщення (продажу) та обігу похідних;

разом із зазначеною постановою біржі можуть подаватися інші додаткові (супроводжувальні) документи.

Глава 3. Вимоги до здійснення біржею інформаційних операцій

1. Біржа надає власнику похідних виписки з його рахунку в похідних у формі:
виписки про стан рахунку у похідних власника похідних;
виписки про операції з похідних цього власника похідних.
2. Виписка про стан рахунку в похідних є підтвердженням права власності на похідні на дату стану рахунку, указану у виписці. Виписка про стан рахунку в похідних не може бути предметом договорів, що тягнуть за собою перехід права власності на похідні.
3. Виписка про операції з похідними повинна містити перелік всіх відомостей про збільшення та/або зменшення кількості похідних упродовж визначеного строку на рахунку в похідних власника похідних, які відбулися згідно з попередніми повідомленнями, підтвердженнями та розпорядженнями.
4. Виписки складаються за кожним окремим рахунком у похідних. Виписки надаються періодично, у строк, передбачений договором про відкриття рахунку в похідних (за умов здійснення хоча б однієї облікової операції, щотижня, щомісяця, щоквартально, щороку, інший строк), або на запит власника похідних. Біржа зобов'язана на вимогу клієнта протягом до трьох робочих днів з дати отримання такого запиту надавати власнику похідних відповідну виписку.
5. Запит на складання та видачу виписки з рахунку в похідних надається власником похідних (керуючим рахунком або іншою особою, яка має відповідні повноваження).
6. Спосіб надання виписок з рахунку в похідних визначається в договорі про відкриття рахунку в похідних.
7. Порядок складання, форми та реквізитний склад виписки про стан рахунку в похідних, виписки про операції з похідними встановлюються договором про відкриття рахунку в похідних та внутрішніми документами біржі відповідно до законодавства.
8. Біржа готує для своїх клієнтів довідки про стан рахунків у похідних та операції з похідними на їх рахунках у похідних, звітує перед своїми клієнтами в порядку, у строки та за формою, передбачені договором про відкриття рахунку в похідних та регламентом біржі відповідно до законодавства.
9. Біржа надає власнику похідних інформаційні довідки про:
незавершені операції цього власника похідних;
поточні операції цього власника похідних;
інші інформаційні довідки, якщо вони передбачені в договорі про відкриття рахунку в похідних.
Біржа протягом одного робочого дня з дати отримання від ДКЦПФР повідомлення про прийняття рішення щодо зупинення клірингу та укладання договорів купівлі-продажу похідних певного емітента надсилає відповідні повідомлення учасникам біржових торгів із зазначенням дати початку та закінчення дії накладених обмежень чи їх повторного застосування.
- Біржа за один робочий день до дати закінчення дії вищезазначених обмежень надсилає відповідні повідомлення учасникам біржових торгів.
10. За окремим договором біржа може готувати для своїх клієнтів довідково-аналітичні матеріали, що характеризують ринок похідних.

Розділ VIII. Вимоги до обслуговування операцій емітента щодо розміщених ним похідних

1. Обслуговування операцій емітента щодо викупу розміщених ним похідних, облік похідних, що викупаються емітентом у власників цих похідних, біржа здійснює в межах рахунку в похідних цього емітента відповідно до внутрішніх документів біржі.

2. Обслуговування біржею виконання договору про викуп похідних емітентом у власника здійснюється за умови отримання біржею розпорядження власника про списання викуплених емітентом похідних з рахунку в похідних, відкритого власнику, на рахунок у похідних емітента та відповідного договору.

3. Анулюванню можуть підлягати похідні, що обліковуються на рахунку в похідних емітента на біржі, які викуплені емітентом або нерозміщені чи несплачені особами, що придбали похідні в період розміщення.

3.1. Рішення про анулювання викуплених похідних або нерозміщених чи несплачених особами, що придбали похідні в період розміщення, приймає емітент. За наслідками рішення про анулювання емітент переоформлює глобальний сертифікат випуску. Таке переоформлення здійснюється на підставі нового свідоцтва про державну реєстрацію випуску похідних.

3.2. Емітент передає біржі на зберігання новий глобальний сертифікат та надає йому розпорядження про проведення анулювання і відповідне рішення про анулювання.

3.3. Біржа приймає для зберігання новий глобальний сертифікат з одночасним вилученням зі сховища та переміщенням до архіву старого глобального сертифіката і списанням з рахунку викуплених похідних вказаної у розпорядженні про анулювання кількості похідних.

3.4. Біржа надсилає всім власникам [учасникам біржових торгів], на рахунках у похідних яких обліковуються похідні випуску, частина якого була анульована, інформаційні повідомлення про проведення анулювання. У повідомленні мають вказуватись реквізити перереєстрованого випуску, кількість анульованих похідних. Спосіб передачі інформаційних повідомлень визначається договорами про відкриття рахунку в похідних.

Розділ IX. Вимоги до порядку здійснення розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних.

1. Біржа відповідно до вимог цього Положення та внутрішніх документів біржі: регламенту та порядку проведення розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних здійснює розрахунки за договорами щодо похідних за результатом клірингу - урегулювання взаємних зобов'язань за договорами щодо похідних, що передбачає взаємозалік.

2. Біржа здійснює кліринг за договорами щодо похідних, укладеними виключно на цій біржі. При використанні біржею клірингу розрахунково-клірингові операції за договорами щодо похідних здійснюються біржею виключно на підставі укладених на цій біржі договорів щодо похідних (відомості сквитованих розпоряджень). Біржа виконує розрахунки за договорами щодо похідних за результатом клірингу виключно за принципом "поставка проти оплати".

3. Переказ коштів на виконання зобов'язань за договорами щодо похідних, що укладені на біржі, здійснюються в межах внутрішньодержавної платіжної системи (банківської або небанківської).

При цьому учасник біржових торгів повинен бути учасником цієї платіжної системи ті відкрити у члена цієї платіжної системи (банка або небанківської фінансової установи, що в установленому порядку отримала ліцензію на переказ коштів) рахунок.

Біржа повинна укласти з платіжною організацією та/або членом (членами) такої платіжної системи договір (договори) про порядок надання інформації та умови переказу коштів за договорами щодо похідних, що укладені на біржі.

4. Процедури поставки/одержання похідних клієнтами біржі за наслідками клірингу встановлюються правилами біржі, умовами договорів біржі з її клієнтами, договорів біржі з платіжними системами, договорів про відкриття рахунку у похідних.

5. У процесі проведення та після закінчення клірингу та розрахунків за договорами щодо похідних біржа зобов'язана вести відповідні записи стосовно облікових операцій біржі з зазначенням часу проведення таких операцій.

6. Після виконання клірингу та розрахунків за договорами щодо похідних біржа надає своїм клієнтам інформаційні повідомлення про виконання розпоряджень на поставку/одержання похідних та довідки про стан рахунків у похідних.

7. При здійсненні грошових розрахунків за договорами щодо похідних, укладеними на біржі, через платіжну систему забезпечення реалізації принципу "поставка проти оплати" покладається на біржу та обслуговуючу платіжну систему платіжну організацію, що має передбачатися договором, укладеним між ними.

При здійсненні переказу коштів на виконання зобов'язань за договорами щодо похідних, укладеними на біржі, через розрахунковий банк, з яким біржею укладений договір про переказ коштів за операціями щодо похідних, забезпечення реалізації принципу "поставка проти оплати" покладається на біржу.

Розділ X. Вимоги до порядку попереднього резервування активів (похідних і грошових коштів) для забезпечення виконання договорів щодо похідних, укладених на біржі

1. Для участі в торгах на біржі та проведення розрахунків за договорами учасника біржових торгів, що обслуговує цього власника похідних щодо похідних, укладеними на біржі, похідні відповідно до умов кожного з договорів - договору, укладеного учасником біржових торгів з біржею, договору про відкриття рахунку в похідних - можуть бути зарезервовані шляхом переказу цих похідних з рахунку в похідних власника на транзитний рахунок з проведенням їх блокування на транзитному рахунку на підставі відповідного розпорядження, керуючого його рахунком.

При цьому учасник біржових торгів виконує для своїх клієнтів, в інтересах яких він укладає на біржі договори щодо похідних, функції керуючого рахунком.

2. Порядок ведення транзитного рахунку встановлюється внутрішніми документами біржі, з якою укладений договір про допуск до торгів та біржі, та має передбачати облік похідних на транзитному рахунку. При цьому переказ та

блокування похідних на транзитному рахунку не призводить до переходу прав власності на зарезервовані похідні. Біржа зобов'язана забезпечити власникам таких похідних підтвердження їх прав власності на ці похідні.

3. Для забезпечення виконання грошових зобов'язань за договорами щодо похідних, що укладаються на біржі, резервування коштів на весь обсяг укладених договорів може здійснюватися учасниками біржових торгів в обслуговуючому біржу банку відповідно до умов та в порядку, встановленому правилами біржі.

4. Блокування похідних для участі в торгах на рахунках у похідних на біржі здійснюється біржею на підставі відповідного розпорядження учасника біржових торгів, що складається за даними його транзитних рахунків. Зазначене розпорядження має містити інформацію у розрізі випусків похідних про кількість зарезервованих похідних за кожним учасником біржових торгів.

5. Біржа після проведення блокування похідних на рахунках в похідних надсилає повідомлення про проведені операції відповідним учасникам біржових торгів.

6. Розблокування похідних здійснюється:

1) при проведенні розрахунків за договорами щодо похідних:

біржею - шляхом виконання розпоряджень з відомості сквитованих та затверджених розпоряджень;

учасником біржових торгів - шляхом списання похідних з транзитного рахунку або переказу похідних з транзитного рахунку на рахунок у похідних власника-одержувача, за відповідним розпорядженням якого був укладений договір на біржі щодо похідних, після отримання від біржі повідомлення про виконання ним на рахунку в похідних цього учасника біржових торгів розпоряджень з відомості сквитованих та затверджених розпоряджень протягом того ж операційного дня, коли отримано таке повідомлення. Розпорядження на укладання договору оформлюються у відповідності з договором, укладеним між учасником біржових торгів та його клієнтом;

2) при відмові власника похідних від продажу на біржі належних йому похідних виключно за похідними, за якими на біржі не укладені договори:

Учасником біржових торгів - шляхом переказу похідних з транзитного рахунку на рахунок в похідних їх власника за відповідним розпорядженням цього власника, керуючого його рахунком чи іншої уповноваженої ним особи після отримання від біржі повідомлення про виконання ним на транзитному рахунку в похідних цього учасника біржових торгів зазначеного вище наказу біржі протягом того ж операційного дня, коли отримано таке повідомлення.

Залишки заблокованих похідних за результатами розрахунків за договорами, укладеними на біржі, залишаються заблокованими для наступних торгів на біржі.

Розділ XI. Вимоги до порядку обробки біржею інформації за договорами щодо похідних.

1. Розпорядження від учасників біржових торгів та документи біржі повинні повністю розкривати зміст виконання операцій з похідними на рахунках в похідних та відповідати законодавству України. Якщо зазначені документи не містять всіх необхідних даних для виконання облікових та/або розрахунково-клірингових операцій, біржа має право вимагати надання необхідної інформації.

У разі проведення біржею розрахунків за договорами щодо похідних, які укладені на біржі, на підставі документів біржі розпорядження клієнтів біржі можуть оформлюватися ними внаслідок виконання обробки розпоряджень (повідомлень) біржі.

У розпорядженнях учасників біржових торгів та документах біржі виправлення не допускаються.

Розпорядження оформлюються згідно з вимогами законодавства України. Розпорядження надаються біржі у вигляді, що визначений правилами цієї біржі щодо обміну інформацією (паперовий та/або електронний документ).

Клієнт-постачальник (власник похідних-постачальник) надає біржі (учаснику біржових торгів, що є керуючим рахунків) розпорядження на поставку похідних. Клієнт-одержувач (власник-одержувач) надає біржі (учаснику біржових торгів, що є керуючим рахунком цього власника) розпорядження на одержання похідних.

1.1. Спосіб підтвердження достовірності підписів на розпорядженні (учасника біржових торгів) або на документах від біржі та відповідальність учасника біржових торгів за проведене підтвердження обумовлюється згідно з вимогами законодавства, у тому числі щодо електронного документообігу, в договорі про відкриття рахунку в похідних (договорі про обслуговування емісії цінних паперів). При прийманні розпоряджень від учасників біржових торгів або документів від біржі учасник біржових торгів або біржа перевіряє їх на достовірність підписів учасників біржових торгів на цих розпорядженнях або відповідальних осіб біржі на отриманих від нього документах.

1.2. Реквізитний склад розпоряджень учасників біржових торгів повинен відповідати внутрішнім документам біржі.

2. Всі розпорядження та документи від учасників біржових торгів біржа зобов'язана реєструвати на момент отримання. Система обробки інформації біржі повинна реєструвати розпорядження та документи від учасників біржових торгів щодо результатів торгів у хронологічному порядку і гарантовано забезпечувати їх зберігання протягом п'яти років з моменту їх отримання.

2.1. Біржа зобов'язана мати можливість підтвердження кожної облікової та/або розрахунково-клірингової операції розпорядженнями від учасників біржових торгів або документами біржі щодо результатів торгів у вигляді паперового та/або електронного документа та забезпечити їх зберігання протягом п'яти років з моменту їх отримання.

Розпорядження надаються біржі у вигляді, що визначений внутрішніми документами біржі щодо обміну інформацією (паперовий та/або електронний документ).

Якщо розпорядження від біржі до учасників біржових торгів та навпаки є наслідком роботи їх систем обробки інформації, для підтвердження облікових та/або розрахунково-клірингової операції повинен існувати взаємозв'язок між розпорядженнями у вигляді відповідної послідовності інформаційних записів.

Порядок обміну розпорядженнями (повідомленнями) при виконанні облікових або розрахунково-клірингових операцій визначається внутрішніми документами біржі.

3. Біржа здійснює розрахунково-клірингову діяльність за договорами щодо похідних на відкритих рахунках у похідних шляхом виконання операцій відповідно до цього Положення.

4. Кожна облікова та/або розрахунково-клірингова операція біржі проводиться на підставі розпоряджень учасників біржових торгів або документів біржі щодо результатів торгів та закінчується складанням звіту та/або інформаційного повідомлення про виконання операції, які оформлюються згідно з вимогами законодавства.

5. Порядок здійснення кожної облікової та/або розрахунково-клірингової операції визначається внутрішніми документами біржі, які повинні відповідати вимогам законодавства України.

Біржа зобов'язана вносити всі розпорядження, що надходять від учасників біржових торгів, до журналу розпоряджень, а інформацію про проведення та виконання облікових та/або розрахунково-клірингових операцій - до журналу операцій. Біржа зобов'язана зберігати інформацію, унесену до журналу розпоряджень та журналу операцій, протягом п'яти років з моменту отримання чи формування цієї інформації.

6. Порядок приймання біржею розпоряджень учасників біржових торгів або документів біржі щодо результатів торгів визначається внутрішніми документами біржі та повинен відповідати вимогам законодавства України, у тому числі щодо електронного документообігу.

6.1. Біржа одержує розпорядження та надає своєму клієнту підтвердження про одержання розпорядження. Вид та порядок надання підтвердження про одержання розпорядження визначаються біржею у внутрішньому порядку проведення біржею розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних (наприклад, квитанція про одержання розпорядження, відмітка спеціаліста біржі на другому примірнику розпорядження, електронний документ (квитанція) від біржі про одержання розпорядження тощо).

6.2. Біржа здійснює перевірку розпоряджень на правильність складання та відповідність внутрішнім документам біржі.

7. У разі відмови в узятті до виконання розпоряджень біржа обліковує такі розпорядження у відомості про відмову в узятті до виконання розпоряджень з відміткою щодо причин відмови. Розпорядження, що занесені у відомість про відмову в узятті до виконання розпоряджень, зберігаються разом з відповідною відомістю в архіві біржі у формі електронного документа із забезпеченням можливості виготовлення копії цього електронного документа у вигляді документа на папері.

8. Біржа надає клієнту повідомлення про відмову в узятті до виконання розпорядження з обов'язковим обґрунтуванням причини відмови.

Біржа одержує підтвердження від свого клієнта про надходження до нього повідомлення про відмову в узятті до виконання розпорядження. Вид та порядок надання такого підтвердження визначаються біржею у внутрішньому порядку проведення біржею розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних (наприклад, квитанція, відмітка клієнта біржі на другому примірнику повідомлення про відмову в узятті до виконання розпорядження, електронний документ (квитанція) від учасника біржових торгів до біржі тощо).

9. Після перевірки розпоряджень від своїх клієнтів біржа складає відомість розпоряджень на поставку похідних та відомість розпоряджень на одержання похідних. Біржа повинна забезпечити перевірку внесеної до відомостей інформації для зниження ризику допущення випадкових, неправомірних та/або недобросовісних дій працівниками біржі. Розпорядження зберігаються разом з відповідною відомістю в архіві біржі у формі електронного документа із забезпеченням можливості виготовлення копії цього електронного документа у вигляді документа на папері.

Порядок унесення розпоряджень на поставку/одержання похідних до відповідної відомості визначається у порядку черговості надходження цих розпоряджень до біржі.

Біржа не має права без відповідного розпорядження від свого клієнта відмінити або затримати виконання перевірених розпоряджень.

Біржа не має права змінити черговість виконання перевірених розпоряджень, отриманих від своїх клієнтів.

10. Відправник розпорядження до проведення біржею квітування отриманих розпоряджень за укладеними договорами щодо похідних не може відмінити виконання цього розпорядження шляхом відправлення до біржі відповідного розпорядження відміни (анулювання) розпорядження.

11. Розрахунково-клірингові операції за договорами щодо похідних, укладеними на біржі, біржа здійснює за наслідками результатів торгів. Учасник біржових торгів може відображати наслідки проведення біржею розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних, які укладені на біржі, на рахунках у похідних своїх клієнтів, відповідно до розпоряджень (повідомлень) біржі.

Розділ XII. Вимоги до порядку квітування розпоряджень за договорами щодо похідних

1. Сквитовані та затверджені розпорядження не підлягають анулюванню з боку ініціаторів цих розпоряджень.

2. За договорами щодо похідних, укладеними на біржі, квітування розпоряджень здійснюється біржею, що має бути передбачено договором, який укладається між біржею та учасником біржових торгів. Документи біржі оформлюються як відомість сквитованих розпоряджень.

2.1. Квітування розпоряджень здійснюється біржею в порядку, який встановлюється правилами біржі та договором між біржею та учасником біржових торгів.

Біржі за проведене ними квітування розпоряджень несуть відповідальність відповідно до умов договору, що укладений між біржею та учасником біржових торгів.

2.2. Відомість сквитованих розпоряджень складається на підставі договорів купівлі-продажу похідних, що укладені на біржі.

2.3. Відомість сквитованих розпоряджень, яку формує біржа, має містити стосовно кожного договору щодо похідних всю необхідну для виконання цього договору інформацію. Договори, інформація щодо яких занесена до відомості

сквитованих розпоряджень, яку формує біржа, не підлягають відміні (анулюванню) з боку їх контрагентів.

Біржа після перевірки сформованої відомості сквитованих розпоряджень затверджує її. Ця відомість зберігається в архіві біржі у формі електронного документа із забезпеченням можливості виготовлення копії цього електронного документа у вигляді документа на папері.

3. Біржа надає учасників біржових торгів повідомлення про сквитовані та затверджені розпорядження, які стосуються операцій на їх рахунках у похідних. Вид та порядок надання такого повідомлення визначаються біржею у порядку проведення розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних та у відповідних договорах, що регулюють відносини між біржею та її клієнтами.

Клієнт біржі має право отримувати повідомлення про сквитовані та затверджені розпорядження, які стосуються операцій з похідними тільки на його рахунку в похідних.

Розділ XIII. Вимоги до складання облікових реєстрів власників похідних

1. Реєстр власників похідних складаються біржею на підставі відповідних розпоряджень, в яких обов'язково повинні вказуватися повне найменування та ідентифікаційний код за ЄДРПОУ емітента, код похідних, підстава для складання реєстру та дата, станом на яку складається реєстр, - дата обліку. До розпоряджень на складання реєстру, наданих емітентам, додаються копії документів (або витяги з них), які підтверджують наявність підстав для складання реєстрів власників похідних.

Реєстри власників похідних формуються біржею на підставі записів на відкритих у них рахунках у похідних цих власників станом на кінець операційного дня, що передує визначеній даті обліку.

Якщо дата обліку передбачає майбутню дату, то термін надання розпорядження на складання реєстрів повинен бути не менше 3 робочих днів до дати обліку, на яку повинен формуватися даний реєстр. При необхідності складання реєстрів на минулу дату біржа здійснює надання реєстрів протягом 3 робочих днів від дати отримання розпорядження.

Реєстр складається у вигляді паперового та/або електронного документа. Реєстр у паперовій формі повинен бути засвідчений підписом керівника біржі та містити відбиток печатки біржі. Усі аркуші реєстру повинні бути пронумеровані та прошнуровані, а їх кількість - завірена підписом керівника або посадової особи біржі та містити відбиток печатки біржі.

2. За похідними біржею, на якій зберігається глобальний сертифікат випуску похідних, складається реєстр у таких випадках:

рішення емітента про передання обслуговування випуску похідних до іншої біржі;

рішення про припинення діяльності емітента;

рішення органів державної влади відповідно до їх компетенції та в межах їх повноважень, визначених законами України, у тому числі за запитом ДКЦПФР при здійсненні контролю за випуском і обігом цінних паперів;

інших випадках, які передбачені законодавством України або договором про обслуговування випуску похідних, укладеним між емітентом та біржею.

3. Реєстр складається біржею за розпорядженням емітента, з яким укладений договір про обслуговування випуску похідних.

Реєстр складається окремо за кожним емітентом та випуском похідних.

Реєстр повинен містити:

назву документа "Реєстр власників похідних ";

дату складання;

дату, за станом на яку вказується інформація про власників похідних;

інформацію про біржу (повне найменування, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ, місцезнаходження, серія та номер ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку, засоби зв'язку тощо);

інформацію про емітента похідних (повне найменування, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ);

інформацію про випуск похідних (вид та тип похідних, реєстраційний номер, похідних, номінальна вартість);

щодо кожного власника, внесеного до реєстру, вказується інформація, передбачена для облікового реєстру.

Розділ XIV. Вимоги до здійснення та суміщення діяльності щодо обліку операцій з похідними та розрахунково-клірингової діяльності

1. Керівник та працівники біржі, що безпосередньо залучені до діяльності щодо обліку похідних, повинні мати кваліфікацію фахівця з організації торгівлі на фондовому ринку.

Кваліфікація фахівця з організації торгівлі на фондовому ринку підтверджується сертифікатом установленого зразка, який видається ДКЦПФР в установленому нею порядку.

Біржа повинна в посадових інструкціях для своїх працівників, що безпосередньо залучені до діяльності щодо обліку похідних, визначити рівень компетенції, необхідний для виконання відповідних облікових та/або розрахунково-клірингових операцій.

2. Працівникам біржі, які здійснюють контроль за діяльністю щодо обліку похідних та виконують облікові операції, забороняється здійснювати іншу професійну діяльність на ринку цінних паперів, бути засновниками або учасниками юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, виконувати будь-яку оплачувану роботу для цих осіб, крім викладацької.

3. Біржі зобов'язані здійснювати діяльність щодо обліку похідних та розрахунково-клірингову діяльність за договорами щодо похідних на умовах гарантованої конфіденційності інформації щодо рахунків у похідних та обігу похідних на рахунках у похідних. Усі працівники біржі зобов'язані дотримуватися вимог конфіденційності інформації щодо рахунків у похідних та обігу похідних.

Розкриття інформації, що за своїм правовим режимом належить до конфіденційної, здійснюється з урахуванням Закону України "Про інформацію" та статті 42 Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок".

Відомості про порушення цілісності інформації, що відноситься до конфіденційної, а також про втрати, крадіжки, несанкціоноване знищення, викривлення, підроблення, копіювання інформації передаються до ДКЦПФР.

4. Біржа повинна розробити, затвердити відповідним органом управління та використовувати наступні внутрішні документи:

- положення про внутрішній контроль за обліковою діяльністю біржі;
- положення про розрахунково-клірингову діяльність біржі щодо похідних;
- порядок проведення біржею розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних;

- регламент здійснення розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних;

- положення про внутрішній контроль за здійсненням розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних;

- інструкції та правила користування засобами захисту інформації;

- правила доступу до баз даних обліку для забезпечення захисту від несанкціонованого доступу сторонніх осіб;

- правила захисту баз даних обліку від знищення.

5. Біржа організовує контроль за проведенням операцій щодо обліку похідних на всіх етапах виконання діяльності щодо обліку похідних відповідно до положення про внутрішній контроль за обліковою діяльністю біржі, яке повинно містити:

- призначення, функції та повноваження органу внутрішнього контролю біржі;

- порядок проведення внутрішнього контролю;

- порядок надання інформації для проведення внутрішнього контролю.

Уповноважені особи, що здійснюють внутрішній контроль на біржі, призначаються керівником юридичної особи.

6. Внутрішні положення про розрахунково-клірингову діяльність біржі щодо похідних повинно включати:

- організаційно-функціональну схему здійснення розрахунково-клірингової діяльності, яка відображає схему взаємодії підрозділів біржі;

- перелік та опис основних процедур розрахунково-клірингової діяльності;

- вимоги до клієнтів біржі щодо здійснення біржею розрахунково-клірингової діяльності;

- перелік та опис рахунків, що будуть використовуватися при здійсненні біржею розрахунково-клірингових операцій;

- перелік та форми внутрішніх облікових документів;

- перелік та форми вхідних та вихідних документів;

- перелік та вартість послуг, що надаються клієнтам;

- посадові інструкції з визначенням кваліфікаційних вимог;

- відомості про систему підготовки кваліфікованих працівників, задіяних у процесі розрахунково-клірингової діяльності біржі.

7. Внутрішній порядок проведення біржею розрахунково-клірингових операцій за договорами щодо похідних повинен включати:

порядок надходження розпоряджень та інформації від клієнтів біржі;
порядок здійснення розрахунково-клірингових операцій за операціями щодо похідних;
порядок унесення фахівцями біржі інформації в облікові документи;
порядок внутрішнього документообігу при проведенні розрахунково-клірингової діяльності;
порядок надання інформації клієнтам біржі та організаторам торгівлі;
порядок забезпечення гарантій виконання клієнтами біржі своїх зобов'язань щодо договорів з похідними.

8. Регламент здійснення розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних повинен включати зокрема:

порядок роботи біржі щодо здійснення ним розрахунково-клірингової діяльності;
процедури виконання біржею розрахунково-клірингових операцій;
обов'язки та права біржі та її клієнтів;
порядок формування інформації за договорами щодо похідних;
звітність щодо здійснення біржею розрахунково-клірингових операцій;
правила біржі при проведенні розрахунково-клірингових операцій та порядок унесення змін до цих правил;
перелік санкцій щодо клієнта, який не здійснив погашення зобов'язань за договорами щодо похідних протягом установленого строку;
напрями та процедури, що зменшують ризик проведення розрахунково-клірингової діяльності біржею.

9. Положення про внутрішній контроль за здійсненням розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних повинно включати:

призначення, функції та повноваження органу внутрішнього контролю біржі;
порядок проведення внутрішнього контролю;
порядок надання інформації для проведення внутрішнього контролю.

Уповноважені особи, що здійснюють внутрішній контроль на біржі, призначаються керівником біржі.

10. Інструкції та правила користування засобами захисту інформації мають включати зокрема:

інструкцію про захист інформації обліку щодо операцій с похідними;
інструкцію щодо відновлення інформації у разі порушення цілісності або знищення інформації;
правила доступу до баз даних обліку;
правила захисту баз даних обліку від знищення;
правила виявлення та реєстрації порушень функціонування взаємозв'язку між інформаційними системами біржі і учасників біржових торгів.

Біржа повинні мати документи, що містять повний опис заходів щодо захисту інформації.

11. Правила доступу до баз даних обліку для забезпечення захисту від несанкціонованого доступу сторонніх осіб мають містити зокрема:

опис системи ідентифікаційних кодів і паролів при роботі з програмним забезпеченням щодо ведення обліку похідних;

порядок та періодичність оновлення паролів;

порядок розподілення обов'язків між працівниками біржі, відповідальними за використання ідентифікаційних кодів і паролів;

порядок реєстрації спроб несанкціонованого доступу до бази даних обліку похідних та запобігання таким спробам.

12. Правила захисту баз даних обліку від знищення повинні містити зокрема:

вимоги до системи резервного копіювання даних обліку;

періодичність та методи створення резервних копій;

вимоги до зберігання резервних копій;

порядок тестування засобів резервного копіювання;

плани дій на випадок виникнення надзвичайних обставин, зокрема, оцінка часу, необхідного для відновлення копії системи в іншому приміщенні;

правила експлуатації обладнання.

13. Біржі повинні забезпечити можливість відновлення інформації у разі порушення цілісності інформації, а також у випадку втрат, крадіжок, несанкціонованого знищення, викривлення, підроблення, копіювання інформації. Відновлення інформації біржі повинні проводити в строк, що не перевищує одного дня з моменту виникнення такого порушення, відповідно до внутрішніх документів біржі, а саме: інструкції щодо відновлення інформації у разі порушення цілісності інформації або знищення інформації.

14. Біржа повинна вести такі журнали:

журнал розпоряджень;

журнал операцій щодо похідних;

журнал реєстрації порушень щодо функціонування заходів щодо захисту інформації та спроб несанкціонованого доступу до інформації;

журнал обліку засобів захисту інформації, який має містити перелік цих засобів, перелік посадових осіб та/або працівників біржі, на яких наказом керівника біржі покладені обов'язки щодо захисту інформації із зазначенням того, коли та кому (дата, прізвище, ініціали та підпис відповідальної особи) передані для користування та зберігання засоби захисту інформації та/або документи до них.

15. Система безпеки облікової діяльності на біржі забезпечується організаційними, системними, програмно-технічними заходами та спеціалізованими засобами захисту інформації.

16. Системні, програмно-технічні засоби та засоби зв'язку повинні запобігати втратам, крадіжкам, несанкціонованому знищенню, викривленню, підробленню, копіюванню інформації відповідно до законодавства.

17. Функціонування системних, програмно-технічних засобів та засобів зв'язку повинно здійснюватись з урахуванням дублювання роботи всіх систем та організаційних підрозділів біржі. Внутрішня організація інформаційного обслуговування біржі повинна здійснюватися з урахуванням розподілення задач.

18. Програмне забезпечення біржі повинно дозволяти надійно зберігати інформацію щодо облікової діяльності та забезпечувати виконання функції та

операцій біржі, визначених цим Положенням, відповідати законодавству та зокрема таким вимогам:

відокремлене ведення всіх рахунків у похідних одночасно;

забезпечення формування облікового балансу як за кожним випуском похідних, так і в консолідованому вигляді за всіма похідними, що обліковуються в цій біржі;

роздрукування виписок з рахунків у похідних у будь-який час;

захист даних обліку від несанкціонованого доступу сторонніх осіб;

багаторівневий доступ до даних обліку;

захист даних обліку від випадкового пошкодження;

можливість резервного копіювання даних обліку в будь-який час;

можливість відновлення даних обліку з резервних копій;

можливість експорту - імпорту даних обліку з програмами учасників біржових торгів;

можливість відтворення інформації про стан рахунків у похідних, інформації про операції з похідними на рахунках у похідних та іншої інформації, передбаченої законодавством, за останні п'ять років;

можливість визначити випадкові, неправомірні та недобросовісні дії співробітників біржі та/або неправомірні дії, що пов'язані з виконанням розпоряджень клієнтів.

Специфічні вимоги до програмного забезпечення, що використовують біржі, встановлюються їх внутрішніми документами відповідно до законодавства.

19. Програмне та технічне забезпечення для облікової діяльності бірж підлягає сертифікації в Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку відповідно до законодавства.

20. Біржі зобов'язані мати перелік та опис програмного та технічного забезпечення, що використовується для облікової та розрахунково-клірингової діяльності щодо похідних.

21. Норми технічного захисту інформації встановлюються відповідно до законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів ДКЦПФР, погоджених з державним органом, що визначений законодавством України, відповідальним за встановлення норм технічного захисту інформації в Україні. Біржа для забезпечення побудови та використання інформаційної мережі обміну інформацією (електронними документами) з учасниками біржових торгів, емітентами та іншими професійними учасниками фондового ринку зобов'язана отримати відповідну ліцензію на використання, експлуатацію засобів криптографічного захисту інформації та криптосистем, що надається відповідним державним органом, визначеним законодавством України.

22. Порядок доступу до програмно-апаратних засобів, оригіналів та копій паперових та електронних документів, що мають відношення до облікової та розрахунково-клірингової діяльності, встановлюється внутрішніми документами біржі відповідно до законодавства.

Програмно-апаратні засоби, які використовуються працівниками біржі, повинні бути захищені системою паролів від несанкціонованого доступу сторонніх осіб. Оригінали та копії паперових документів, що мають відношення до облікової та

розрахунково-клірингової діяльності, повинні зберігатись у сейфах або шафах, які після закінчення операційного дня біржі опечатуються та опломбовуються.

23. Біржа для забезпечення здійснення облікової та розрахунково-клірингової діяльності щодо похідних повинна:

використовувати сучасні комп'ютерні технології одержання, зберігання, обробки й аналізу інформації;

використовувати потужне, збалансоване та надійне обчислювальне середовище (комп'ютерне обладнання, телекомунікаційні засоби, сховище файлів та баз даних, сучасні системи управління базами даних, засоби надійного забезпечення життєздатності обчислювальної системи та інше);

запровадити систему захисту інформації відповідно до законодавства;

здійснювати обмін інформацією відповідно до законодавства про електронний документообіг;

забезпечувати повний цикл збирання, одержання, зберігання, оброблення, відображення, реєстрації, аналізу та розподілення інформації;

реалізовувати інтеграцію такого програмного забезпечення з іншим програмним забезпеченням;

забезпечувати надання необхідної для користувачів інформації в зручному для сприйняття вигляді, обслуговувати запити користувачів;

реалізовувати модульність, масштабування, переносність та ієрархічність програмного забезпечення;

використовувати технологічне обладнання, що відповідає міжнародним стандартам.

24. Програмне забезпечення облікової системи біржі повинно відповідати вимогам нормативно-правових актів щодо здійснення облікової та розрахунково-клірингової діяльності, а також відповідати вимогам щодо захисту інформації та електронного документообігу відповідно до законодавства.

Програмне забезпечення біржі для здійснення облікової та розрахунково-клірингової діяльності щодо похідних повинно відповідати Вимогам до програмних продуктів на фондовому ринку, які затверджені рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 16.07.2003 р. № 349, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 17.11.2003 р. за № 1057/8378, та забезпечувати здійснення облікової та розрахунково-клірингової діяльності.

25. Біржа забезпечує функціонування системних та програмно-технічних засобів захисту інформації, до яких повинні належати:

контроль за потоками інформації та її розподілом;

використання сертифікованих програм;

взаємна ідентифікація вузлів (клієнтів біржі) з біржею;

захист від можливості імітації роботи вузла (клієнта біржі);

шифрування інформації на біржі;

шифрування потоку повідомлень у мережі передавання даних;

ідентифікація абонентів та захист параметрів ідентифікації відповідно до законодавства, у тому числі про електронний документообіг;

доступ до інформації за паролем та часом;

криптографічний захист інформації у процесі збору, одержання, збереження та передавання каналами зв'язку;

контроль справжності повідомлень та достовірності їх походжень;

розмежування доступу до об'єднаних ресурсів біржі;

оброблення інформації з різним рівнем доступу;

захист інформації на біржі від зловмисних дій, різноманітних "вірусних" програм;

архівне та резервне збереження інформації та відновлення інформації з архіву та/або резервних копій;

інші засоби відповідно до законодавства.

26. Біржа зобов'язана забезпечити зберігання та доступ осіб, які згідно із законодавством України мають на це право, до всіх документів та іншої інформації, передбаченої законодавством, протягом п'яти років з моменту їх (її) одержання або складання.

27. Для обслуговування на біржі учасник біржових торгів повинен підтвердити свою спроможність підтримувати взаємозв'язок з інформаційною системою біржі та відповідати вимогам цієї біржі щодо технічного та програмного забезпечення. Відповідність вимогам біржі щодо технічного та програмного забезпечення перевіряється біржею при проведенні процедур перевірки, які розробляються біржею, та при оновленні або введенні нових систем обробки інформації.

28. Учасник біржових торгів зобов'язаний дотримуватися вимог біржі щодо захисту інформації, яка обертається в електронній формі в каналі обміну інформації з даною біржею. Невиконання учасником біржових торгів вимог біржі щодо захисту інформації є підставою для невиконання біржею електронних розпоряджень учасника біржових торгів як таких, що не пройшли відповідної процедури захисту від підробки, викривлення, фальсифікації адресату відправника даного розпорядження.

29. Біржа зобов'язана мати затвержені процедури виявлення і реєстрації порушень функціонування взаємозв'язку з інформаційними системами учасників біржових торгів (повторних передач інформації, збоїв, використання дублювальних інформаційних систем тощо).

30. Для проведення облікової та розрахунково-клірингової діяльності щодо похідних біржа та учасник біржових торгів в час, який передбачено внутрішніми документами біржі, відкриває операційний день.

У термін, який передбачено внутрішніми документами біржі, учасник біржових торгів проводить діяльність з купівлі-продажу похідних, а біржа - біржову та розрахунково-клірингову діяльність. Після завершення такого терміну біржа та учасники біржових торгів закривають операційний день.

Після завершення операційного дня внесення будь-яких змін до документів операційного дня біржі та учасників біржових торгів заборонено.

31. Учасник біржових торгів не має права без розпорядження власника похідних або особи, уповноваженої діяти від його імені, укладати та виконувати договори щодо похідних, які належать власнику похідних і зберігаються на рахунку у похідних, у власних інтересах чи інтересах третіх осіб.

32. Біржа не може:

використовувати майнові зобов'язання одних клієнтів для забезпечення зобов'язань перед іншими клієнтами або третіми особами;

використовувати інформацію про клієнтів та їх рахунки у похідних та передавати таку інформацію третім особам, крім випадків, передбачених законодавством;

відмовляти в обслуговуванні обігу прийнятих на зберігання похідних з підстав, не передбачених законодавством або договором.

Розділ XV. Контроль за здійсненням облікової та розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних (деривативів)

1. Контроль за дотриманням вимог цього Положення здійснює ДКЦПФР згідно із законодавством.

Інші державні органи мають право здійснювати контроль за обліковою та розрахунково-кліринговою діяльністю щодо похідних в межах повноважень, наданих їм законодавством України.

2. Біржа повинна забезпечити державному представнику Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку доступ до інформації, що має відношення до облікової та розрахунково-клірингової діяльності щодо похідних, відповідно до Положення про державних представників на фондових біржах, у депозитаріях і торговельно-інформаційних системах, затвердженого рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 08.05.2001 р. № 144, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.06.2001 р. за № 518/5709.

3 Біржі надають до Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку адміністративні дані щодо здійснення ними діяльності щодо обліку похідних та розрахунково-клірингової діяльності за договорами щодо похідних в установленому порядку відповідно до законодавства України.